

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 4

Oslo, den 25. januar 1940

52. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Seksagesima. — Offisielt forfall. — Fra Polen. — Mussolini og den katolske Kirke. — Jorden skjelver. — Kalenderen og festdagene i år. — Herhjemme. — - og derute. — Kvinnens virke — — for hjem og kirke.

Seksagesima.

Luk. 8, 4—15.

Denne søndag har «station» i St. Pauls-kirken i Rom — derfor gir epistlen oss en av de mest geniale og temperamentsfulle passasjer i verdenslitteraturen: Pauli gloriaomstrålte men også smertetunge selvbiografi.

Og i tilgift får vi den klassiske lignelse om såmannen med Frelserens autoritative eksegese for tungt fattende apostler.

Den handler om fruktbare og spilte prekenere — og av begge sorter har messen i snart 2000 år oplevd en del.

Den har destoverre også oplevd at «kristne» uten å ha lovlig undskyldning både én og mange ganger foretrekker en «stille» messe uten preken. Men hvor dette ikke er en nødhjelp er det et attentat på Guds orden, for hans Kirke ønsker ord og aksjon forent i messen — så visst som ingen messe noen sinne har manglet eller mangler epistel og evangelium. Teksten idag handler om vårt ansvar overfor *Gudsordet* i messen.

*

«Sæden er Guds ord» — og er altså ikke pastor X's tale. Denne kan vi (med tilbørlig forbehold) kritisere etter dens teologiske og oratoriske verdi, men er den en utlegging av evangeliet er den «sæden» — ja, den «er Guds ord».

«De ved veien» går til messe og «hører», men dum kritikk eller tåpelig bedreviten eller antipati

mot predikanten og hans sprog — eller noe annet — er den «djevel», som kommer «og tar ordet bort».

«Steingrunnen» er de overfladiske hurra-katolikker, de for presten begeistrede, de av foreningsvesnet opslukte, de av sentimentalt og godtkjøps andaktsliv lettvent rorte — som finner talen «herlig» men som er så forfløine at et vindstøt fra kjødet eller verden velter dem overende, så ordet blir totalt glemt. Stemnings-katolikkene, kort sagt.

«Det mellem torner», er, akk! de travle, som beholder kjøkken eller kontor i hodet mens ordet for søker å trenge inn gjenem øret, og de «dannede», som ikke «kan» innrette sinn og opførsel, hjem og virke etter ordet, både fordi *man* nu en gang må tute med de ulver man er iblandt, og fordi religionen er forvist til kirken og søndagen . . . . . «vi er jo da også mennesker . . . . .»

Det er Guds ord alle disse på dommens dag skal stå til ansvar for: «jeg lot det strø rundelig og rikelig av hender som rystet under ansvaret — hvordan har *du* handlet med *mitt* ord?»

Og så er det «den gode jord»: de kirkegjengere som er predikantens inspirasjon og hans lønn. De som ikke faller over mennesket men hører presten, de som ikke henger sig i bokstaven men lar sig fylle av ånden, de som ikke sitter og tar forbehold men lar sig beherske av ordet i ett og alt.

«De hundre fold» får de på den vis at ordet blir deres læremester i alle livets forhold. Søndag etter

søndag faller det lys over så én, så en annen side av deres liv: forretning, arbeid, økonomi, erotikk, pedagogikk, politikk, estetikk . . . . . alle livets faser blir belyst stykke for stykke av ordet og behersket av det.

Og så tenke sig — at ordet bare et et biprodukt av messens gang, Guds rike tilgift til sine trofaste og lydøre tjenere!

Gud gi dig, læser: *idag* å opgjøre ditt ansvar overfor Guds ord!

Peter Schindler.

Offisielt forfall.

I det hollandske katolske blad «De Nieuwe Dag» finner vi følgende «leder»:

Hvor stor faren skal bli for at hele verden etter hvert infiseres med gudløs bolsjevisme avhenger ene og alene av den åndelige sundhetstilstand. Og dessverre viser det sig tegn på et moralsk forfall som rettferdiggjør at man må nære de dypeste om enn ikke håpløse bekymringer. Det er således direkte forferdende å se den måte hvorpå den tyske presse har kommentert det fullstendig meningsløse selvmord som kapteinen på «Graf von Spee» begikk, idet den har betegnet det som et heroisk utslag av ekte tysk nasjonalånd. Vi vil enda ha forstått en slik kommentar om kaptein Langsdorf, som englenderne har betegnet som «a perfect gentleman», om bord på sitt beskadigede skib var seilet den engelske eskadre imøte og gått til bunns med sin krysser i en ulik kamp. Men ikke nu da han har vist sig for feig til å overleve et nederlag og teatralisk tok livet av sig på en tysk fane i et hotellværelse, efter at han hadde senket sitt skib og bragt mannskapet i sikkerhet. Han har tatt sig en «selvbestemmelsesrett» i direkte motstrid til Guds rett — den Gud, som ene rår over liv og død. Skibets nederlag er ikke så stort som det nederlag han selv led da han tok sitt eget liv fordi han ikke kunde tåle å tape en eneste gang efter å ha seiret så mange. Vi dømmer ikke ham men vi dømmer den ånd, som våger å kalle en så beklagelig mangel på livsmot og levedyktighet for en helts handling, ti den er av helt hedensk karakter. Det er den samme ånd som gav Ernst Röhm revolveren i hånd for at han skulde henrette sig selv, og som da han stod ansikt til ansikt med døden nektet ham geistlig bistand. Röhm gjorde det ikke men «Graf von Spee»s kaptein gjorde det og skrev dermed et svart blad inn i livets historie.

Et annet sørgelig tidssymptom er de lykkønskninger som strømmet inn til tyrannen i Moskva i anledning hans 60 års dag. Et italiensk blad skrev med rette at Hitlers lykkønskningstelegram til Stalin var et ulykkestelegram for Europa. Men ennu pinligere enn Hitlers gratulasjoner var de som mgr. Tiso, Slovakias president, sendte den grusomme

georgier, som med vold og makt har søkt å avkristne millioner av katolske polakker og nu legger an på å overvinne det lille tapre Finnland ved hjelp av materiell og tallmessig overlegenhet. Med apostolisk frimodighet har pave Pius XII — hevet over all politikk og med øinene kun festet på den rene rettferdighet som grunnlaget for enhver sann fred — karakterisert Russlands overfall på Finnland som et «vel overlagt og vel forberedt angrep på et lite, arbeidsomt og fredeligt folk under påskudd av en ikke bestående, aldri planlagt og enn ikke mulig friksjon.» Og denne samvittighetsløse utøver av en internasjonal forgåelse sendte mgr. Tiso, selv helt inneklemt i en mektig nabos politiske fangarmer, sine lykkønskninger, fordi hans folk hadde ham å takke for en tilsynelatende selvstendighet. Det hadde vært bedre om mgr. Tiso hadde holdt sig utenfor en politikk som medførte slike konsekvenser for ham selv! At han kunde gjøre det og kan hende måtte gjøre det beviser jo nemlig hvordan det i virkeligheten er fatt med Slovakias og den derværende katolske befolknings uavhengighet, samt belyser rekkevidden av den tale som Hitlers stedfortreder holdt julaften i radioen og hvis slutning lyder «Det tyske folk føler at Gud har sendt oss denne ene mann. Gud har sendt ham for at den navnløse urett, som en gang blev vist oss, kan bli sonet og vår frihet sikret, så at den forpinte verden endelig en gang kan få se en virkelig fred.»

Den forpinte verden vil aldri finne fred hvis Sovjet-samveldet, som forbanner og forfølger Kristusbarnet, skal bli den seirende. Tvertom vil den komme til å utstå pinsler, imot hvilke de nuværende lidelser bare er å regne som en svak begynnelse.

Fra Polen.

Umiddelbart efter at Varsjava var falt fortalte Polens primas, kardinal Hlond, i et intervju til en fransk journalist at katedralen i hovedstaden en søndag formiddag var blitt truffet av en bombe mens prelat Kaczynski celebrerte høimessen. Han lot sig dog ikke forstyrre men fortsatte gudstjenesten og efter hvert falt de tilstedeværende til ro og deltok i den like til det var slutt.

Er denne begivenhet ikke som et symbol på den polske sjels ubetvingelighet? Tross alle ulykker som har rammet dette tapre folk — sa kardinalen enn videre — har det dog en urokkelig fred i sin samvittighet. Som alltid før har det kjempet med innsats av alt det eide og offervillig til siste bloddråpe for sannhet og rett. Gjennem utenkelige lidelser har det bevart en moralsk styrke som har sin rot i en fast tro på at Gud når alt kommer til alt er den sterkeste makt i tilværelsen og at det gode derfor alltid vil seire til sist.

Polen har ført en hard kamp for sin frihet og uavhengighet og trodde nu målet var nådd. Godvilig har polakkene ikke vilde gi slipp på friheten

etter å ha nydt dem i tyve år, men de måtte bukke under for to overmektige fiender.

Men landets vilje er ikke brutt — det fortsetter med å bringe hellige ofre. Derfor er det så tragisk at nettopp det skulde bli sete for sammenstøtet mellom kristendom og kommunismen slik som denne nu pågår i Østpolen. Henimot 9 millioner katolikker er her kommet under bolsjevistisk åk.

Både sovjetpressen og den russiske kringkasting innrømmer åpenlyst at det i de østpolske distrikter, som holdes besatt av den røde armé, hersker de samme terror-tilstander som under den blodige «oktober-revolusjon» i sin tid i Russland. Det var i 1917 at den bolsjevistiske revolusjon brøt ut, hvor det alle vegne dukket opp «råd», sammensatt av arbeiderne og bønderne — de såkalte «sovjet», som gav hatet og hevnlysten frie tøyler. Det samme eksperiment gjentar sig nu i Østpolen. All forvaltning og maktutfoldelse er lagt i hendene til «arbeidernes og bøndernes komiteer». Disse dominerer som de vil over borgerne og er ikke bundet av noen lover. De har påtatt sig å ordne opp med revolusjonens første episode, «saneringen». Hvorledes denne foregår kan man tenke sig når man hører at komiteene er sammensatt av de «dyktigste revolusjonære elementer», hvorav flere er løslatte forbrytere.

For å forhindre alle fluktforsøk er det i flere øst-polske egner opprettet «arbeidermilitser», som er bevæbnet til tennene. De streifer rundt på gater og veier og har fullmakt til på egen hånd å foranstalte husundersøkelser, arrestasjoner og konfiskasjoner. Adelen, godseierne, fabrikkeneierne og prestene forfølges — den røde presse kaller det «energiske forholdsregler» når de arresteres og myrdes uten større formaliteter.

Propagandaen for de gudløse ideer er i full sving. Den kommunistiske partisekretær Cruschew har avgitt en rapport om forholdene i Østpolen hvori han bl. a. sier: «Befolkningen her er meget religiøs, og felttoget mot religionen må derfor forberedes og ledes godt og ved hjelp av alle propagandamidler. Jeg anbefaler at Sovjetsamveldet sender minst 25 000 øvede propagandister for gudløshetsbevegelsen til Polen. Men hvis fredeligere midler ikke hjelper bør man ikke redde fra å gripe til de strengeste forholdsregler. Aktiv motstand mot den ateistiske bevegelse må betraktes som høiforræderi og straffes med døden.»

Verst er det selvfølgelig gått ut over prester og ordensfolk. Noen polske jesuittpatrer er etter en forferdelig reise ankommet til Amsterdam og forteller om sine lidelser til en derværende katolsk presserepresentant:

Ved krigens utbrudd arbeidet de ved jesuittkollegiet i Lublin og allerede 1. september blev byen som har 200 000 innbyggere utsatt for et luftbombardement av tyske fly som kostet mange menneskeliv. Bombardementet gjentok sig de følgende dager og alt blev skutt i ruiner. De polske patres søkte da å nå frem til ordenens hus i Pinsk, men på veien erfarte de at denne by allerede var besatt av Sovjets tropper. Nødtvungen endret de sin kurs for å nå

Brest-Litowsk, idet de for å undgå russerne ombyttet sin prestedrakt med civile klær og sluttet sig til en polsk familie også på flukt. De nådde sitt mål, hvor det hersket temmelig ro men en forferdelig mangel på næringsmidler. Snart etter besatte dog russiske tropper også denne by og henrettelsene av polske offiserer, embedsmenn og prester tok fart. Flyktningene måtte videre, men overalt måtte de skjule sig for patruljerende militæravdelinger, som alle var elendig utstyrt. Kun offiserene hadde noenlunde anstendige uniformer, de menige nærmest rent tilfældige plagg. Like så tilfældig og dårlig organisert var tilførselen av levnetsmidler til hæren, så for mange av de menige var det polske felttog som en åpenbaring, og ingen kan fortenke dem i at de tok sig selv til rette hvor de kunde se sitt snitt. I de besatte byer, hvor disiplinen var strengere, så man rett som det var soldater tigge om mat ved dørene, likesom de ofte bad om brukte klær.

Gjennom mange farer og ad lange omveier lykkedes det endelig patrene å slippe inn i Littauen og etter et par måneders ventetid over Stockholm og Kjøbenhavn å vende tilbake til Nederland.

Mussolini og den katolske Kirke.

En meget interessant bok har nylig sett dagens lys i Italia. Forfatteren heter Duilio Presutti, og da det ikke fra offisielt hold er reist noen innvending mot den, enn si gjort noe inngrep, må man gå ut fra at den er korrekt i sin fremstilling av Mussolinis stilling til den katolske Kirke. Det følgende er et utdrag av den.

I mange av våre trosfellers øiner er fascisme og nasjonalsocialisme temmelig identisk. Dette skyldes den stadige fremheven av likhetspunktene, som gjøres for propagandaens skyld og som forleder en overflatisk iakttagelse til å overse den store forskjell hvad det primære angår, som råder mellom de to ideologier — skjønt denne forskjell på enkelte punkter er like så avgjørende som mellom natt og dag. Ta bare en så prinsipiell ting som deres holdning overfor religionen. Mens Hitler i utstrakt grad legger hindringer i veien for både den katolske og protestantiske kirkes virke i Tyskland, forsøker Mussolini på alle måter å fremme og befeste det italienske folks kristentro. Under hans regjering er korset atter vendt tilbake i alle skole- og rettslokaler, har hæren fått egne prester og de fascistiske ungdomsorganisasjoner sine egne geistlige rådgivere og kapellaner. Alle offentlige faner og bygninger blir atter vigslat av Kirken før de tas i bruk, de kirkelige festdage er atter anerkjent av staten som fri- og helligdage og nesten det viktigste: ekteskapslovene er blitt tilpasset den kanoniske rett.

Mussolini har alle sine levedage visst å holde sig fri for alle partidogmenes tyranni. Like etter at han var kommet til makten satte han en tykk avsluttende strek under det liberalistiske kapittel i nasjonens hi-

storie og navnlig avsluttet han det innslag som anti-klerekalismen representerte. Mussolinis klare hjerne forstod at det hørte annet og mer til for å bli en god statsmann enn det som blev fordret av en fascistisk feltherre. Nu måtte hans arbeid omfatte hele nasjonen og dens moralske fornyelse, og dette arbeid måtte ta sin begynnelse der hvor det alltid må skje: blandt den utviklingsdyktige ungdom. Sedelighet er ikke mulig uten det finnes en autoritet og det blev derfor umiddelbart maktpåliggende for Mussolini å få gjennomført religionen som den ledende faktor i nasjonens liv — ikke minst i det offentlige liv. Forholdene nødvendiggjorde det — også ut fra et rent politisk synspunkt. Men Mussolini er ikke bare politiker når det dreier sig om religionen — alle vidnesbyrd fra de som kjenner ham på noe nærmere hold, stemmer overens i at han personlig er en overbevist kristen. Like fra det første øieblikk da han grep statens tøler og med en gang bad om «Guds bistand» — og da var Gud et ord som like siden 1870 ikke hadde lydt fra Montecitorio — har han fulgt en fast optrukket linje som tydelig viser at han har høiere mål for sitt virke enn bare folkets og sin egen timelige velvære.

Allerede i sin første tale i Kamret — 21. juni 1921 — hvor han ennå bare var en almindelig representant erklærte han: «Da man, hvad Mommsen har sagt så tidlig som for 25 år siden, ikke kan slå røtter i Rom uten å bekjenne sig til en universell idé vil jeg hevde at den eneste universelle idé som nu finnes her er den som utgår fra Vatikanet.»

Sitt første offisielle besøk i Vicenza — d. 23. september 1924 — innledet Mussolini med en vandring til katedralen, hvor han bedende knelte for den berømte madonna av Berico. Da han derpå trådte frem for en uhyre menneskeforsamling begynte han sin tale således: «Når jeg først gikk til Guds hus og knelte ned for alteret, gjorde jeg det ikke for å vise en overfladisk ærbødighet for den offisielle statsreligion men i kraft av en inderlig overbevisning om, at et folk ikke kan være stort og mektig og sig helt bevisst sine høieste mål, hvis det ikke holder fast ved religionen og betrakter denne som det vesentlige element både i det private og offentlige liv.»

Den 5. februar 1922 erklærte Mussolini på Petersplassen i anledning proklamasjonen av pave Pius XI: «Det er helt utrolig at de liberale regjeringer aldri har forstått at det universelle pavedømme, arvtageren av det romerske keiserrikets universalitet, representerer den italienske histories og tradisjons høieste æra.»

Forsoningen mellom Kirke og stat i Italia beror derfor ikke i første rekke på en politisk tilfældighet men er et meget vesentlig ledd i il Duces regjeringsprogram. Hans navn vil for alle tider være knyttet til denne store historiske begivenhet.

I en artikkel i «Popolo d'Italia» har Mussolini skrevet: «Fascismen har aldri satt sig som mål å forvise Gud fra himlen og gudstjenesten fra jorden slik som så mange materialister er pøbler nok til å ønske det.»

Og til Pariserbladet «Figaro» har han uttalt: «Den

hele vesterlandske kulturs historie — fra det romerske imperiums tid til våre dager, fra Diokletian til Bismarck — viser at hver gang en stat er kommet i konflikt med religionen har det vært staten, som har lidt det absolutte nederlag. Ti selv de mest raffinerte våpen, som står til dens disposisjon mister sin kraft overfor presters og legfolks stille motstand. Det blir alltid en kamp mellom materie og ånd — og dette gjelder særlig om den katolske Kirke som er gått seirende ut av selv de største konflikter.»

I Mussolinis «Dottrina del Fascismo» heter det: «Staten har ingen teologi. Den har en moral. I den fascistiske stat ansees religionen for å være et av de betydningsfulleste utslag av ånd.»

Il Duce ser i religionen et uundværlig element i menneskenes liv. I alt og bak alt ser han Gud. På en videnskapelig kongress d. 31. oktober 1926 i Bologna uttalte han: «I det 19. århundre gjorde videnskape mektige fremstøt — men den vil videre ennå. Etter å ha studert og analysert fenomenene vil man nu opdage deres opprinnelse. Etter min mening vil dette aldri lykkes. Videnskapen vil alltid måtte bli innenfor en hemmelighetsfull begrensning — et eller annet sted vil den stå foran en uoverstigelig mur. Og på denne mur kan menneskehånden bare skrive et eneste ord: GUD!»

Da man feiret 700 års dagen for Frans av Assisis død utsendte Mussolini en proklamasjon hvori det bl. a. heter: «Italia har i St. Franciskus skjenket menneskeheten den helligste av alle hellige i kristenheten. Høit hevet han sig over lidenskapenes stormende bølger i sin tid med korset i sin magre hånd som tegnet på fred og sannhet — som fornyer av Kristi religion. Italia, gjenfødt i sin sjel, fordyper sig nu i minnet om denne hans fornyergjerning, beredt til å lytte til hans stemme.»

For Mussolini ligger det italienske folks fremtid ene og alene i dets tro på en allmechtig Guds ledelse. Han vet at det er denne Gud og ikke et menneske som er en nasjons beste fører fremad og opad.

Jorden skjelver. Ulykkesdagene i Lilleasia.

Mens alles oppmerksomhet er fengslet til krigen i Europa og særlig til krigen imot nord er et av de eldstekulturcentrer og de steder, hvor kristendommen høstet sine første frukter, blitt herjet av en naturkatastrofe, som vi ikke har lov til å stille oss ufølsomme over for. Hver gang Norge rammes av lignende ulykker er vi jo takknemmelig for den deltagelse, som strømmer oss imøte fra nær og fjern — det er derfor ikke riktig, enn si kristelig, at store deler av vår jordklode og enda Europas nærmeste nabodistrikter, kan legges øde uten at vi ofrer det mer oppmerksomhet enn en hvilken som helst annen nyhet, vi leser ved frokostbordet.

Det er i selve juledagene at det største jordskjelv i historisk tid har funnet sted i Lilleasia og anrettet

ødeleggelser som man ennå ikke har kunnet skaffe sig full oversikt av. Bladet «Cumpuryet» i Istanbul meddeler at da direktøren for det seismografiske institutt der på stedet hadde avlest apparatens utslag på ulykkesdagen utbrøt han: «Hvis centret for denne jordrustelse ligger i en av våre byer må vi med sorg forutse at ikke en eneste bygning og heller ikke et eneste tre et blitt stående.»

Og dessverre er dette slått til — dog ikke for en enkelt bys vedkommende men for et distrikt som omfatter en sjettedel av hele det asiatiske Tyrkia. Hvis man ser på kartet vil man finne at Lilleasia, som er nesten dobbelt så stor som den pyreneiske halvøy, gjennomstrømmes av floden Kizel-Irmak — i oldtiden kjent under navnet Hylas og forbundet med beretningen om kong Krösus' skjebne. I det nordvestlige armeniske høiland, i nærheten av Evfrats kilder, bøier dens løp sig mot sydvest for ved Kayseri — det gamle Cæsarea — atter å dreie mot nord og til sist etter en bue mot nordøst å falle ut i det Sorte hav mellom havnebyene Sinope og Samsun. Alt land som dette flodløp omfatter plus et større stykke enn mot syd og øst er blitt rammet av jordskjelvet.

For å forstå katastrofens nesten uhorste virkninger må man huske at de ødelagte byer og landsbyer for det meste ligger temmelig høit, hvor det ikke er sjeldent at det om vinteren fryser 30°.

De tyrkiske aviser meddeler også at mange av de som har undgått døden i ruinene siden er frosset ihjel. Da alt som heter telefon- og telegraflinjer samt veier og andre samferdselsmidler er blitt ødelagt og den harde kulde har vanskeliggjort selv ambulansfly å komme frem, er alle hjelpeaksjoner blitt så forsinket at antallet på dem som døde av sult, kulde eller sine sår er uhyggelig stort. I øvrig er nettop disse distrikter i årenes løp blitt meget forsømt av regjeringene og det hevner sig nu. Uten jernbaner og ordentlige veier er det jo umulig å yde hurtig og effektiv hjelp, og selv om det nuværende regime har søkt å råde bot på de verste mangler skal det mer enn 20 år til for å gjenoprette århundres undlatelsessynder.

For å gjøre ulykken fullstendig fulgte en oversvømmelseskatastrofe etter jordrustelsen med bare et par dagers mellomrum. Denne gang gikk det særlig ut over de blomstrende steder Smyrna, Brussa og Manisa, hvorav navnlig Smyrna blev hårdt rammet. Smyrna er med sine 170 000 innbyggere større enn hovedstaden Ankara og setet for en blomstrende silkeindustri. Brussa er en eldgammel handelsby, som et par århundre før Kristi fødsel var hovedstaden i kongeriket Bitynia — i historien navnlig kjent fra at det var her Kartagos store feltherre og Romas ubønnhørlige fiende Hannibal døde som fattig flyktning.

Hele Lilleasia er som allerede før sagt gammel kulturjordbunn, som etter hvert har sett assyrene, lydene, persene, grekerne, romerne, araberne og selsjukkene avløse hverandre som makthavere. Etter at kristendommen hadde festet dype røtter der og begynt å utfolde et rikere og skjønnere kulturliv enn noen av de foregående herskere hadde formådd, kom

mongolene under Tamerlan som en stormvind inn over landet og la de blomstrende egner så øde at de neppe har reist sig ennå. De osmanniske tyrkere, som avløste mongolene, gjorde det ikke bedre — først nu var det tegn til varig bedring. Også religiøst var landet i oppgang, navnlig hadde de forskjellige kvinnelige ordenssamfund fått godt fotfeste som opdragelses- og undervisningsinstitusjoner for høierestående tyrkeres unge døtre.

Kalenderen og festdagene iår.

Hvis man tar årets kalender i hånden vil man snart opdage at man står foran det merkelige at alle de «bevegelige» fester faller meget tidlig — nesten så tidlig som det overhodet er mulig. Vårfullmånen, etter hvilken påskefesten — og efter den alle de andre fester — retter sig inntreffer iår allerede d. 23. mars og tillike på en lørdag så søndag d. 24. mars blir påskedag.

Denne tidlige påske har enn videre til følge at efterjultiden — altså den andre delen av julefestkretsen, tiden fra epifani til søndag septuagesima — iår blir usedvanlig kort. I stedet for de sedvanlige 6 søndager efter Hellig tre konger blir det nu bare 2 iår. Kyndelsmessen blir et par dager før fastens begynnelse, da det er Askeonsdag allerede 7. februar.

En særlig merkverdighet, som bare få mennesker oplever mer enn én gang i livet, er tidspunktet for festen for Maria bebudelse. Den faller iår på påskemandag, hvorved to kirkefester som begge har den liturgiske betegnelse «dupl. I. class.» inntreffer på samme dag. Mariafestens høitideligholdelse er derfor også henlagt til den første frie dag, nemlig mandag efter Hvite søndag.

Den hellige Josefs fest faller på tirsdag i den stille uke og er derfor henlagt til tirsdag efter Hvite Søndag. Kristi-himmelfartsfesten er 2. mai — pinsen allerede 12. mai og Kristi-legemsfest 23. mai.

Herhjemme —

Grefsen. De katolikker som bor omkring Grefsen, var torsdag 4. jan. innbudt til juletefest i presteboligen der, som er en av Akers eldste bygninger. Pater de Paepe ønsket i hjertelige ord velkommen til fest — så sluttet ringen om juletreet og våre kjære katolske julesalmer klang festlig i den gamle stue. De vennlige St. Josefsøstre stelte godt for oss — etterpå underholdt fru Ragnhild Nylund med oplesning, både av alvorlig og rent underholdende art og høstet stort bifall. Timene gikk så altfor fort, man måtte si godnatt og gå hver til sitt, glade og fornøide for å ha hatt høve til å være med på en juletefest av de «gamle gode»; som pateren og søstrene skal ha takk for.

— gjest.

Tønsberg. En parafrese over «Kimer I Klokker», stemningsfullt utført på piano og fiolin av d'hr. Jørgensen og Østby fra Oslo, innledet vår hyggelige juletefest som blev avholdt i Farmanns lokale og hadde samlet praktisk talt alle herværende trosfeller d. 9. januar. Pastor Sund holdt en ualmindelig vakker juletale og festen gikk sin tradisjonelle gang med hele sitt tilbehør av gleder for voksne og navnlig som det sig hør og bør for barna. Det var St. Elisabethsøstrene og hr. C. Abrahamsen, som hadde hovedæren for hele tilstelningen, og de tre herrer som besørget den kunstne-

riske del av underholdningen: Riedel, Jørgensen og Østby bidrog meget til at den hele kveld blev så vellykket, hvorfor vi sier dem stor takk. En særlig takk for hele året skal våre kjære søstre ha — også vår avholdte pastor Sund. Godt nytt år til alle trossfeller!

en av oss.

Oslo. O.K.Y. hadde søndag 14. januar sin årlige generalforsamling. En fikk årsberetning og regnskap lest op, hvorefter fulgte et par bemerkninger. En gikk så over til valg av nytt styre; formann blev Alfred Taxt, styremedlemmer: A. Jørgensen, R. Sand og Øivind Olafsen; suppleanter: 1. André Bongard, 2. Torolf Taxt. Enn videre blev det valg på bibliotekar, der Erik Hadland fikk alle stemmer. Under «Eventuelt» kom det ikke frem noe, og en gikk derfor over til selskapelig samvær. — På grunn av sogneprestens sykdom var 1. kapellan pastor Heiss til stede, og ved bordet la han oss varmt på sinne å tenke på vår direktør, hvilket vakte stor tilslutning. Må vi snart få vår kjære sogneprest frisk og glad tilbake!

Anbo.

Oslo. Vikariatets kollektidag for Finnland endte med en strålende underholdningsaften i gymnastikksalen på St. Sunniva skole, som var pyntet med finske og norske flagg. Da hs. h.v. biskopen og presteskabet hadde inntatt sine plasser i den vel besatte sal gikk teppet op og skolens piker sang tostemmig «Vårt land, vårt land». Noen varme ord fra biskopen om Finnland og den store sak de kjempet for der skapte med en gang den rette stemning. Finnland, sa hs. høierverdighet, kjemper for de største verdier en nasjon eier: frihet, tro og hjem. De kjemper ikke bare for sig selv men også for oss, idet de forhindrer den røde terrors inntog i Skandinavia. Derfor er Finnlands sak også vår. Det er vår hellige plikt å hjelpe. Etterpå fulgte slag i slag aftenens meget underholdende program. Barnas del var stor og krevende, men det skal sies til deres — og ikke minst søstrenes ros — at de utførte sitt arbeid helt ypperlig. Deres optreden var så uredd og liketil at det gav de forskjellige interessante oplesninger og det gode teaterstykke et efter mitt skjønn meget naturlig preg. D'hr. Hjalmar Christensen og Rolf Østby ydet fremragende spill av finske og norske klassikere og gjorde selvfølgelig stor lykke. Det var i det hele tatt en meget vellykket aften — også finansielt sett — og den sluttet med biskopens takk til søstrene for det store og krevende arrangement.

Tt.

Porsgrunn. Menighetens Finnlandsaften her var arrangert som en andakt i forbindelse med en kirkekonert i Vor Frue kirke hvor kollekten skulde optas til fordel for Finnland. Det var satt op et meget vakkert program som blev åpnet med at kirkens organist, kantorchef *Ingvald Nilssen* spilte et orgelpreludium, variasjon av «Finlandia». Derefter sang kirkens sangkor under dirigenten, *Wilhelm Schwarzotts* ledelse: «Kyrie» av Arnfelders «Missa secunda» og «Sanctus», «Benedictus» og «Agnus Dei» av Griesbachers «Missa St. Gregorii». Bankbokholder *Sverre Hvidsten* og *Schwarzott* fremførte som neste punkt på programmet Bach-Gounod's «Ave Maria» for fiolin og orgel, hvorpå sogneprest *Recktenwald* holdt en kort og meget god tale om betydningen av at menneskene viser nestekjærlighet i de tider vi nu gjennomlever. — Efter talen blev Massenets «Meditation» for fiolin og orgel fremført, og efter at det var bedt en bønn om fred og fordragelighet mellem folkene og «O Salutaris» og Mozarts «Tantum ergo» var sunget av kirkens kor blev den sakramentale velsignelse lyst. Som avslutning sang man unisont fedrelandssalmen «Gud signe vårt dyre fedreland» og mens organisten spilte Cappelens vakre «Bønn» tømtes kirken. Den var fullpakket av tilhørere både i benkeradene og sidegangene og dens smakfulle pynt i forbindelse med den gripende tale og det utsøkte musikalske programs kunstneriske utførelse efterlot et uforglemmelig inntrykk. — I kollekten innkom kr. 810.80, som gjennom det apostoliske vikariat blir stilt til den finske regjerings disposisjon.

X.

— og decute

Dansk katolsk kirke herjet av brand. Ved 10-tiden om formiddagen d. 6. januar opdaget funksjonærene ved St. Laurentii kirke i Roskilde, som eies av byens katolske menighet, at det var ild i kirkens krypt. Ilden bredte sig hurtig langs treverket til kirkens takkonstruksjon, hvor den fikk rik næring, idet taket er isolert ved et materiale som fortrinsvis består av spåner. Falcks redningskorps og brandvesenet kom til stede, og efter 2 timers arbeide var ilden under kontroll. Da var kirkens orgel ødelagt, idet flere av orgelpipene var smeltet. Også krypten og en del av takkonstruksjonen var herjet av ilden. Adskillige verdifulle kunstgjenstander blev i tide reddet ut av kirken. Der hersket noen tvil om hvorvidt ilden er opstått fra en lampe, som hadde brendt i krypten siden den 25. desember, eller den skyldes kortslutning.

«De fattiges små søstre» har feiret sitt 100 årsjubileum i England og Irland. Kongregasjonen omfatter 307 hus og er grunnlagt av den franske tjenestepike Jeanne Jugan. I England finnes 27 av dens hus. Den omfattes med megen sympati, således mottar den efter kongens egen bestemmelse to ganger om uken all mat som blir igjen efter det kongelige taffel.

Takknemlige tanker efter en retrett.

De som hørte pater Boer's retrettforedrag for Mariakongregasjonen før jul, hans annet foredrag som var rettet til den enlige kvinne, blev kanskje klar over at her møtte dem en ganske sjelden forståelse.

Yrkeskvinne er et ord av vår tid, et eftertraktet ord og et foraktet ord. Det kan rumme en liten verden av velformet emansipasjon som gjennom tilfredsstillet selvstendighetstrang og utløsning for personlige evner gir plass for lykkelige kvinnelige individer. Men der kan være tilfelle hvor etiketten dekker en brutt skjebne, et skadeskutt sinn, misforståelser eller «dyd av nødvendighet».

Hos disse kvinner banker også et hjerte som vil leve med i livet, som til og med vil leve op til og løse ut det beste i sig selv — i sin enlighet, på den plass hvor de «er satt». Det kan være en sår strid, kanskje også fordi det sees at andre i samme situasjon gir kampen op og lar sig gli med strømmen.

Da er det at en dyp og varm forståelse utenfra kan stimulere og gi nytt mot fordi den bryter isolasjonen i hjerter, som er blitt mer stumme enn det er godt for dem selv, og beveger disse hjerter til iallfall å ønske å åpne sig for menneskene idet de føler, at om de gjorde det, kunde de kanskje åpenbare ting som også vilde glede andre: en liten blomst av ydmyk livskjensle, av heroisk vilje til å skape et livsinnhold av det beskjedne vekselspill med andre mennesker, som de i embeds medfør stilles overfor.

En av hemmelighetene ved kvinnehjertet er nettopp dets store behov og mottagelighet for forståelse; den er i mange tilfelle en nøkkel til dets skattkammer og til dets frigjørelse fra mindreverdighetskomplekser og andre vrangforestillinger.

Jeg minnes hvad jeg har lest av Camilla Collett, minnes tanker som er spiret frem i mig selv —, og sammenligner jeg da med virkeligheten idag finner jeg at det nok er ett og annet, som står igjen å påvirke i menneskenes sinn når det gjelder opfatningen av kvinnens rettigheter og muligheter.

Den katolske Kirke kan vel ikke, hvor gjerne den vel vil, i en fart rette på alle misforhold, for det er jo en treg menneskemasse, den har med å gjøre når det gjelder å vinne terreng for sine impulser — men den eier alltid den evne som selv en emansipert kvinne ofte mangler: evnen til å forstå.

Ja, mens menneskenes utvikling svinger frem og tilbake og for en enkelt ides skyld kan gjøre sterkt utslag fra balansepunktet, er det en lykke å møte en evne og vilje til forståelse, som i alle slags strømningssvirvler kan holde rett kurs.

En takk til vår Kirke for dens kjærlighet til dem som trenger det mest, og en takk til dens representanter når de gir uttrykk for det vidsyn som bor i den! Slik som pater Boers gjorde.

Inger Louise Abrahamsen.

Av siste „Cahiers“.

Siste «Cahiers» — for desember — innledes med kardinalstatssekretær Magliones takk til U.I.L.F.C.s president for tilbudet om assistanse hvor den Hl. far måtte ønske katolske kvinners innsats. På pave Pius XII's vegner forsikrer kardinalen om at all hjelp «i form av bønner, arbeid, kristent eksempel, insamlinger o. l. mottas med takknemmelighet på grunn av de forferdelige prøvelser som så mange sjeler nå må gjennemgå». Han tilsier enn videre etter oppdrag fra Hs. Hellighet alle, som ofrer sig for dette edle og kristelige arbeid den apostoliske vel-signelse, pantet på guddommelig hjelp og himmelsk nåde.

*

En vakker minneartikkel om forbundets avdøde kardinalprotektor, hans eminense Angelo Maria Dolci, efterfølges av noen velkomstord til den nye åndelige rådgiver, kardinal Giuseppe Pizzardo.

Kardinalen, som altså ifølge denne utnevnelse også er protektor for N.K.K.F. har i en årrekke gitt forbundet mange beviser på sin interesse og sin vel-

vilje. Han har således alltid tatt aktiv del i kongressene — bl. a. holdt uforglemmelige taler om katolsk aksjon og en manende preken om den katolske kvinnes oppgave i nutiden d. 14. april 1939 i kirken S. Maria Sopra Minerva nu under siste kongress. Presidenten, madame Steenberghe-Engeringh ønsker derfor også av hjertet hans eminense velkommen og forsikrer ham i forbundet og dets tilsluttede ledds navn, at ingen vilde være alle kjærere eller bli møtt med større tillit som directeur spirituelle, likesom kardinalen kan regne med unionens hengivenhet og lydighet.

*

Det er utsendt en offisiell beretning om forbundets 10de kongress, illustrert med mange fotografier. Idet kardinalprotektor Pizzardo takker for mottagelsen av det tilføier han: «Kvinnene er nu kalt til å utfylle en meget viktig oppgave innenfor det religiøse og moralske apostolats ramme. Både de voksne damer og de unge piker må uten å la sig skremme av den nuværende tids store vanskeligheter ofre sig for de arbeider som Hs. Hellighet nevnte i sin tale til unionen, og særlig gå inn for nestekjærlighetens, bonnens, moralens og familielivets oppgaver — ikke minst for barnas religiøse opdragelse.»

*

Den meget interessante oversikt over kinesisk lovgivning vedrørende kvinnenes stilling avsluttes i dette hefte — dernest følger resolusjonene, vedtatt på «den sociale uke» i Bordeaux.

Lenins enke.

Det har lenge vært en offentlig hemmelighet at Lenins enke, den kjente Nadeschda Konstantinowna Krupskaja, skulde vært «likvidert». Hun deler i tilfelle skjebne med så mange andre veteraner fra sovjetsamveldets første tid, da de kommunistiske ideer blev kjempet frem — ingen av dem passer inn det nuværende regime. Usmidige og utfordrende tross høist beskjedne klær og et minimum av personlige krav til tilværelsen har de ingen forståelse av den utvikling som foreteelsene har hatt i de senere år — navnlig har det at de ansvarshavende har knyttet forbindelse med vesteuropeiske systemer, som den gamle garde har sat alt inn på å bekjempe og utrydde, vært dem til en forargelse, som de på ingen måte har søkt å legge skjul på. Selvfølgelig har Stalin og konsorter ikke kundet undgå å merke at de nærmest er blitt betraktet som forredere mot de ideer, de «gamle» har ofret blod og hele sin tilværelse for — intet under at man efter hvert søker å «likvidere» flest mulig av disse ubehagelige minner om fortidens idealitet.

Krupskaja hører til disse — hun er iøvrig en av de interessanteste skikkelser i vår egen tid. Dette skyldes imidlertid ene den idé hun tjener — i sig selv er det alltid noe tragisk og derfor gripende å se rike evner og en stort anlagt kjærlighetsevne misbrukt på foreteelser, som ikke er verd de ofre de koster. Vi har mange av disse kvinnetyper i Russlands historie — den nu nesten helt glemt Sonja Kowalewska har skildret dem i sin

engang så berømte bok «Nihilistinnen» — den nuværende russiske sendemann i Stockholm, før sendemann her i Oslo, Alexandra Kollontjai har også skrevet om dem. Krupskaja stammer fra en borgerlig familie i Lille-Russland, blev lærerinne men måtte på grunn av sitt revolusjonære sinnelag vandre fra det ene fengsel til det andre. Som 25 årig ektet hun Lenin og blev ham igjennem de følgende års omvekslende og ofte tunge skjebne, den mest trofaste og opofrende kamerat som delte hans nesten 17 årige landflyktighet, på stadig vandring fra det ene sted til det annet — hverken Tyskland, Frankrike eller Sveits ønsket i lengden å ha slike uroelementer i sig. Da revolusjonen utbrøt i 1917 vendte de tilbake til Russland. De mange år i utlandet hadde ikke preget Krupskajas ytre fremtreden — hun var og blev en uanselig alt annet enn vakker kvinne med dystre umoderne klær og påfallende stygg og skjodesløs hårfasong. Men hennes lynende intelligens bragte henne snart frem i forreste rekke — hun blev medlem av folkeutdannelseskommisjoren og president for barneforsorgsinstitusjonen og skolevesenet. Dermed har hun sin store del av ansvaret for den utgliden, som nu moralsk preger den russiske ungdom og hvis begynnelse ligger i den bolsjevistiske prinsipielle ødeleggelse av familielivet. Det må bebreides Krupskaja at hun aldri brukte sin utvilsom store innflytelse på Lenin til beste for alle de menneskeliv som gjennomførelsen av de kommunistiske ideer kostet — hennes fanatisme drepte etterhvert alle menneskelige følelser i henne som i så mange andre.

Lenins død var på alle måter et tungt slag for henne. Vel beholdt hun ennu en tid sin offentlige funksjoner, men hennes skånselsløse kritikk gjorde henne som allerede sagt snart mindre behagelig for de nye maktavere — man tillegger Stalin den uttalelse, som vel er spøk, men som har en makaber undertone: «Hvis Krupskaja fortsetter slik ser jeg meg nødsaget til snart å utnevne en annen kvinne til Lenins enke.»

Ensom og med bitterhet i hjertet må nu Krupskaja se sitt livsverk forrådt — var hun ikke overbevist ateist vilde hun sikkert høre Guds mølle male — — —

*

Som hennes avløser som leder av «den gudløse kvinnebevegelse» er utnevnt fru Molotov. Ved sin tiltreden avgav hun følgende erklæring: «Kampen mot religionens innflytelse på kvinnene er den sovjettrussiske stat og det kommunistiske partis viktigste oppgave. Kirken må forsvinne av kvinnes liv, ti en sovjetkvinne kan ikke være en tro tilhenger av Stalin uten at hun er hundre procent gudløs.»

Katolske kvinner i Japan.

I tilslutning til hvad «Cahiers» meddeler om den kinesiske kvinnes stilling kan det ha sin interesse å ta et snap-shot av katolske kvinners innsats i Japan. Den ligger mest på undervisningens område — det japanske skolevesen er jo et av de best utbyggede i verden. Japan har 41 høiere katolske pikeskoler med 11 170 lever og deres ry er meget stort — det gir således automatisk en viss posisjon å ha frekventert den av Hellig-Hjertesøstrene ledede institusjon i Tokio.

Av de 1161 ordenssøstre som arbeider i Japan er de 672 selv japanerinner. Japanerne kaller dem under ett «hellige ladies» og har stor respekt for dem. Mennene er i øvrig ikke nær så mottagelig for evangeliet som kvinnene — delvis på grunn av sin lange arbeidsdag på 12—14 timer. Søndager eller fridager overhodet er et ukjent begrep for en japaner.

De utmerkede katolske pikeskoler er også grunnen til at så mange av de japanske diplomaters fruer i utlandet er ivrige katolikker.

Fra U. S. A.

I oktober 1921 besluttet en amerikansk biskopkonferanse å samle de mange katolske kvinneforbund i U.S.A. sammen i en union som fikk navnet National Council of Catholic Women. Som selvstendig arbeidsorganisasjon blev denne sammenslutning innlemmet i centralbyrået for katolsk legmannsaksjon i Washington. Det samlede antall medlemmer i N.C.C.W. har for lengst overskredet en million og målet: å samle alle krefter om felles oppgaver er forlengst nådd, hvad presidenten mrs. Earl R. Reynolds med glede slo fast ved årsmøte i San Francisco september ifjor. De fleste bispedømmer har sine ledd av organisasjonen og disse omfatter igjen leddene fra de forskjellige menigheter, de såkalte «Parochial Councils».

Centralstyret i Washington er opdelt i arbeidskomiteer, som leder studiecirkler, foreldrerådgiving, barnenes religiøse undervisning, besøk i hjemmene, utbredelsen av kristelige bøker og blader, tilsyn med de katolske innvandrersfamilier og oprettholdelsen av den katolske kvinnehøiskole i Washington — som man vil se et allsidig og omfattende arbeidsprogram. Kvinnehøiskolen har utdannet en rekke sociale medhjelpere i et antall av 430 på bare de første tre årene.

Forbundets organ «Monthly Message» utkommer i et oplag på 44000 eksemplarer.

Franske ordenskvinner mobilisert.

Fra Paris meddeles at alle franske ordenssøstre er mobilisert for å råde bot på den nød som krigen forårsaker. 250 nonner har således tatt aktiv del i evakueringen av hovedstaden og gjort det så utmerket at prefekten for Seine-departementet har uttalt en offisiell takk for deres innsats.

600 søstre har gjennomgått særlige kurser i Paris for å være inne i alle beskyttende forholdsregler i tilfelle gassangrep — likeledes betjenes over halvdel av byens sanitets- og ambulansestasjoner av nonner. Endelig finner flere hundre nonner sig umiddelbart bak fronten, hvor de gjør tjeneste ved Røde Kors' ambulanser og hospitaler.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.